

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

La pocăință!

În Nr. 15. al foii noastre în câteva idei fugitive am atras atențiunea celor chemați asupra unui mare rău ce bîntue în mijlocul poporului nostru din aceste părți, concubinajul. E semn îmbucurător, că autoritățile civile încă încep a da mai mare atențiune acestui rău; dar să nu fim optimiști, căci statul nu caută la izvorul relelor, la inimă; statul silește pe oameni să se cunune la notar, dar nu se străduiește ca ceiace e legat pe pămînt să fie legat și în cer. Deaceia nu e mirare, că vedem pe mii și mii dintre frații noștri robindu-și sufletul pentru muncile osînde de veci!

O foarte intensivă activitate pastorală se recere, pănăce va ajunge poporul nostru să priceapă necesitatea, însemnătatea și sublimitatea cununiei bisericești, pe care sf. Pavel, apostolul, o socotește drept simbol al legăturii dintre Christos și biserică.

O muncă mare se impune preoțimei pe acest teren cuatit mai virtos, că concubinajul este izvorul tuturor păcatelor și al crimelor. Căutați unde e mai mare numărul crimelor săvîrșite, în stare fie trează, fie de beție, și veți afla, că acolo, unde e mai lătit și mai înrădăcinat concubinajul. Păcatul concubinajului este cauza că la poporul nostru abia mai licărește ceva viață creștinească.

Orî doară sînt semne de viață faptele și moravurile ce se petrec în jurul nostru,

că spre pildă dintr'un sat aproape cu două mii de suflete abia vezi în zilele de Duminică la biserică 10—15 oameni, și că cei mai mulți dintre creștinii noștri din aceste părți nu se spovedesc decît în ceasul morții, orî nici chiar atunci, deși e poruncă aspră a bisericii, că fiecare creștin ajuns la pricepere să se spovediască în fiecare an barem odată!

Bisericile sînt goale, scaunele de spovedanie părăsite! Am ajuns zile cînd nu mai impun turnurile pompoase ale bisericilor, nici strălucirea ritului nostru oriental! Sărmanii creștini ai zilelor noastre au părăsit mîngăerile religiunii, și urmarea firească a fost, că au ajuns să-și caute fericirea în val-virtețul patimilor animalice ale beției, lenei și necurățiilor detotfelul, cari au rănît și istovit pănă în adînc viața sufletească a bietului nostru popor.

Mai este oare leac pentru vindecarea acestor rane ducătoare la perire?

„Pocăința!“ Eată leacul vindecător! Eată izvorul minunat, în care dacă se scaldă orbii vād, șchiopii umblă, mușii grăesc, leproșii se tămăduesc, morții învie! Inapoi la pocăință!

Eată receptul ce-l dau doftorii sufletești pentru reînsănătoșarea poporului nostru bănățean. Inapoi la taina spovedaniei!

Bărbații mari ai omenirii, ca Leibnitz, Hallam, Steffens, Pestalozzi, etc. au priceput ce mare rol are taina spovedaniei în progresul moral al singuraticelor națiuni. Spre pildă zice Pestalozzi: „Mărturisirea ascunde în sine

marî forțe, cari sînt apte pentru creșterea popoarelor“. (Cf. Roșu, Icoane din luptele bisericii, Blaj, 1911, pag. 176). Remarcăm aceasta pentru că să se priceapă, dece chiar și protestanții, cari odinioară au lăpădat taina spovedaniei, se silesc astăzi a o reintroduce, și încă prin lege de stat obligătoare pentru toți.

Și oare numai noi, Românii să nu știm prețui această taină? Să nu ascultăm de vorbele celorce clevetesc asupra religiunii și asupra preoților bisericii! Spovedania nu e numai pentru babe bătrîne; bărbații trebuie să premeargă cu pildă. Cunoaștem înalți bărbați pe stat, ba chiar și ministri, cari în toată săptămîna se spovedesc. Și apoi bărbații cei mai învățați ai omenirii au fost profund religioși și se spovediau și cuminecau adeseori. Și oare noi să ne ținem mai cumintți decît ei?

Fraților români bănățeni! Priviți la pilda fraților voștri ardeleni. Cutoatecă sînt mai săraci, dar sînt mai fericiți decît voi. Și pentru ce? Cunosce un sat ardelean, unde la Paștile acestui an nici un om din sat nu a remas nespovedit și necuminecat (Silvașul-român). Și cite și mai cite sate de aceste vor mai fi prin Ardeal.

Dacă poporul român bănățean vrea cu adevărat să-și recapete vechea vigoare și virtute, să se reîntoarcă la taina spovedaniei, căci altcum îl va ajunge osînda Mintuitorului: „De nu vă veți pocăi, toți veți peri!“ (Luca, 13, 3).

Virgil Pop.

FOILETON.

!!!

Înainte de asta cu nouăsprezece sute de ani departe la răsărit a trăit un păstor sărac. Nu avea el nici casă nici masă, dar avea douăsprezece oițe pe cari le purta la pășune bună și le avea dragi ca lumina ochilor. Păstorul sărac puse gînd de turmă mare și porni în lume să adune toate oile risipite, să le unească într'o singură turmă și să le conducă la pășunea cea bună. Numele acestui păstor a fost Isus. El zisă odată: „Ce va folosi omului de va căștiga toată lumea, ear sufletul său îl va perde“. — — —

La mulți bogați începu a le fi răcoare cînd auziră vorbele păstorului. Mulți cari căștigară bani albi pe suflet negru începură a-și vinde din averi și a face parte săracilor. — — —

Acum știu că-ți umblă gîndurile în cap ca furnicile în mușuroi și-ți tremură cămeșa în spate că voi cere să te desparți de avutul tău. Nu te teme, că și eu mi's român și creștin ca și tine. Și eu știu că straița goală te omoară, dar cea plină îți dă odihnă. Nu vreau să-ți iau din straiță, ba eu ca unuî frate încă ți-oî pune. Aur și argint n'am că-s om sărac, dar tot ceva bun ți-oî pune și eu, ca să-ți fie de merinde pe calea aceia la capătul căreia nu nevasta cu prînzul pe masă, ci domniaei moartea te așteaptă cu un pătuț din șasă scîndurele; în care ca să te poți odihni mai bine și perenuță ai la cap, ear ca să nu te apuce ferbințeli ești așezat apoi frumușel în sinul rece al pămîntului.

Vād eu bine că nu-ți prea vine la socoteală de vorbele mele că ți-le-am spus cam oarzene, dar veți ierta, că mie așa mi-e datina și tot așa am de gînd să fac pănă mi-oî pune mîinile pe pept. Că uite înzădar ți-oî îmbrăca moartea în țoale de mătășă, cînd dinții rinjiți i-se dă afară. Știu că ți-se face ghiță în spate, dar într'o zi, într'un ceas, tot va trebui să dai și tu mina cu ea. Dumnezeu știe de te-a lua cu frumosul, de ți-a cînta cîntecul ei pănă veți adormi, orî ți-a da cu piciorul și te veți rostogoli în groapă ca un snop. Veți fi sărit tu multe șanturi și părae în viață, că poate ești ușurel, dar peste gropița aceia care e colo în capătul drumului vieții nu veți sări măcar știu bine că veți da din mină și picioare pănă te-or trece sudori răci. Acum cred că ești în curat cu calea pe care ai plecat încă de cînd te-a legănat mumă-ta, dar o să-ți pun acum merindea făgăduită. Nu știu lingă mămăligă cu ceapă orî lingă friptură ai crescut, dar îți spun că merindea mea ș'o poate pune înainte atît celce au plecat la groapă în opinci, cit și celce ș'a ascuns picioarele în păpuși, ba chiar și înălțatul împărat, că și domniaul e din carne și din oase; tot șasă scînduri și o cruce la cap îl așteaptă ca și pe tine.

Mi-ar plăcea însă să știu de ești lucrător de pămînt orî doară ceva nădrăgar; de ești creștin bun orî de aceia cari numai cînd suduie și cînd îi lovește sărăcia peste ceafă își aduc aminte de Dumnezeu, orî poate ești un suflet ruginit în păcate, un creștin păgîn. Mi-ar plăcea, zic să știu, de ce pănură ești, ca să-ți croesc din merinde bucătura vrednică. Li-o veni rîndul la toți, dar mai înlăi să stau cu tine de vorbă să-ți primești

tu ce e al tău. Poate ai fost de multeori la descîntători și la vrăjitori, dar lasă-mă să-ți descînt eu puținel, cum poate nu ți-a mai descîntat nime păn'acum. Descîntecul meu totdeauna e de folos. Îți mai așează mîntea la loc, îți mai potolește singele înferbîntat, fie de răchie, fie de vin, de bere, de ură orî de alte patimi. Așază-te numai frumușel pe un scaun orî chiar și în grădină pe earba verde și ascultă:

Cine vrea să meargă în țara românească îi trebuie pașaport. Dacă îl ai acolo la mînă poți intra în dragă voie, fără frică de ingerit cei cu pene de cocoș la pălărie. Tu poate crezi că așa merge asta și în împărăția cea cerească. Gîndești că dacă-î arăta cartea de botez îndată vor sări arhanghelii și ți-or deschide ușile cu mare plecaciune. Crezi că-î face ca popa la sf. Paști, cînd bate cu crucea și zice: „Deschideți boeri porțile...“ Dacă cu nădejdea asta te mîngăi tu în fața morții, atunci nu m-ași pune cavent pentru tine, nici n-ași vrea să am parte cu tine pe aceia lume. Acolo nu e destul să stai înainte cu estrasul de botez, că ești din turma păstorului Christos; acolo cu o viață creștinească plină de fapte bune trebuie să bați în porți ca să ți-se deschidă. Acolo nu-ți mai poți duce advocat orî fișcal care cu părăgrafi și cu vorbe răsucite să te scape de osînda înfricoșatului judecător. Orî gîndești poate că rugăciunile popii te-or băga în raf cu deasila, orî pentru că ai murit cu luminarea aprinsă s'a face gaură în ceri și tu veți intra pe acolo? Deastfel de gînduri lasă-ți, ci mai bine însă îți așterne încă din vreme cu fapte bune ca să-ți fie moale patul morții; fi creștin adevărat în vorbe

Un turvin cu țărani.

(Fine.)

Și dacă reușim unde și unde a da citeun copil la vreo măiestrie, am voi îndată după ce-i ieșit caldă, să-l aducem acasă să lucre și pentru ai bătrini, și așa, fără practica recerută, n'are să ajungă D-zeu știe ce măiestru bun.

În afară de neștință, mai sînt descărcate pe capul nostru și alte multe rele, între cari — „luxul” sau pe înțelesul tuturor *măreția*.

Dacă zicem, cum a trăit moșul, trăim și noi... de ce nu ne purtăm și noi, cum s'a purtat moșul? Dar moșul meu n'a purtat ceas la buzunar, moșul meu n'a umblat cu păpuși, necum în păpuși de box și ce jevrou... Maica n'a purtat șorturi și cătrînțe țesute cu fir de aur cum sînt nevestele noastre. Maica n'a purtat la grumazi galbeni în preț de 1000 de coroane, ci maica și taica au umblat în haine țesute de ei în războaie.

Dar să ne lăsăm de galbenii dela grumazi, cari împrumutați dela șporcasă pentru ca să se făloșiască cu ei, dau 70—80 coroane camătă. Vor fi cari au și banii lor, dar scoborînd fușcel după fușcel pe scara măreției, ajungem și la cele mai sărăcuțe cari nu s'ar da pe cele mai cu stare, cum am mai zis și altădată:

Fetele cele sărace
Nu se lasă mai pe jos
Să le ntreacă ale bogate
Cu vr'un „reclu” mai frumos...

Cite învățături, cite proverbe asămănătoare am avea de felul acesta.

1. Celce cumpără astăzi lucruri ce nu-i folosesc, va vinde mine pe cele ce-i trebuiesc.
2. Dacă cumperi o mobilă frumoasă în casă, trebuie să ai și alte zece ca să se potrivească.
3. Săracul care se întrece cu bogatul, e tot așa de ridicol, ca și broasca care s'a umflat, până a crepat, ca să fie mare ca boul...

Avem istorii multe deunde am putea trage învățături. Ași putea să vă spun o istorie întregă a unui om învățat, Benjamin Franklin, poate mulți veți ști de el, dar mulți nu.

Benjamin Franklin a lăsat după sine multe scrieri cari cuprind o bogăție nespuse de mare de învățături pentru viață. Din scrierile lui scoase următoarea poveste:

„Călătorind odinioară — istorisește Franklin — mă oprii într'un loc, unde era mulțime multă de popor, adunat la o licitație. Licitația nu se începuse, și oamenii vorbind între sine, se plîngeau de vremile grele ce-i apasă. Un bătrîn ascultînd în tăcere deoparte, altul tînar voind să-l scoată din tăcere, îl întrebă:

Dar d-la, moș Avrame, ce zici de vremile astea grele? Nu ți-se pare că dările cele multe ne vor duce la sapă de lemn? Moș Avram

sculindu-se, zise: Eată pe scurt sfatul meu, pentru că un cuvînt e de ajuns unui om înțelept: „Dările ce-i drep sînt multe și mari în timpul nostru. Dar, frații mei, avem și mai mari dări pe capul nostru, decît dările publice. *Lenca* d. e. costă pe unii mai de douăori, *măreția* de trei ori, și *prostia* de patruori mai mult... De dările astea nu ne poate nimeni scăpa dacă nu ne scăpăm noi înșine.

Vedem dară, că toate scăderile sînt puse cele mai mari pe măreție și pe prostie, cari se zice că costau de patruori mai mult decît alte dări.

De acesta trebuie să ne dezberăm noi singuri, și să ne folosim de zicătoare; Ajută-ți și-ți va ajuta și Dumnezeu...

Dar cum să ne dezberăm? Să punem ca și alte neamuri preț mare pe învățatură, pe școală!

Dacă vom ști preții școala și vom prinde învățatură, ușor ne-ar fi și în economia de cîmp. Am ști să ne folosim noi înșine de bunurile noastre economice, nu numai să chinuim ca animalele, lucrînd prin arșița soarelui și prin viscole și ploa, ear alții să vină să dispună și să facă prețuri la ce avem noi de vindut. Vine unul care nici n'a văzut arînd ori sămănînd griu și cucuruz, și acela își face prețul, pecînd noi, dacă am fi cumînți să ne organizăm în tovărășii sătești, cu o centrală puternică, sînd în legătură directă cu fabricele, nu cu agenții și subagenții, așa că până ajunge rodul muncii noastre la rodul nostru destinat, au trecut prin 3—4 mîni, rămînînd fiecărui cite ceva.

Dar că nu le avem, și că am puteasă le avem, nu este vina numai a noastră ci este vina și intelectualilor noștri, a domnilor noștri, fără de cari n'am putea, precum nici ei nu pot fără noi. E cu neputință orice încercare a singuraticilor, deci să ținem tare unul cu altul, ș'atunci vom putea face minuni pe toate terenurile.

Subt scutul „Asociațiunii” noastre, s'ar putea înființa tot felul de societăți, cum sînt choruri, Societăți de lectură și alte ramuri, în cari se pot cuprinde și tovărășiile noastre sătești, despre cari cred că încurînd se vor interesa domnii directori ai despărțămîntelor.

Avem bărbați singuratici cari se luptă pentru a înființa fel de fel de tovărășii și societăți, asigurări de vite, dar până nu vom lucra umăr la umăr toți, nu vom putea face niciun spor. Dar ca să înțelegem rostul și folosul ce-l putem avea, earăși se cere știința a cărei bază e școala.

Școala să o prețuim, și atunci vom ști să ne ferim de toate relele; vom ști să ne apărăm cel mai scump tesau „limba” și obiceiurile strămoșești.

Vom putea ține pept cu orice dușman, luptînd pentru un viitor mai bun!

și în fapte și nu suferi să se joace dracu cu tine ca vîntul cu ața de paiangenii.

— Eu al altuia n'am luat, pe nime n'am aprins nici n'am omorît. Astea le țin de păcate, dar nici unul dintre ele nu-mi apasă sufletul, zici tu.

— Așadară tu ești sfînt, tu zici că n'ai păcate, dar știu că la vecin îndată i-ai afla un car de păcate. Să vede că mai mult te îngrijești de vacile, de boii, ba chiar și de păpușii tăi, decît de suflet. Dar stai să-ți pun eu oglînda înainte să vezi tu cine ești și ce plătești. Știu că-ți este dragă oglînda ei de multeori ai fi stat ceasuri întregi înaintea ei minunat de fața cea frumoasă de subt care ride căpățîna morții. Zici că n'ai păcate?

Poate tu ești bărbat și tată de familie. Pîntecel și gîtul Țe Dumnezeuul tău. La biserică ta la birt umbli — dircios și peste săptămîină și în sârbători. De dragul beuturii ți-ai părăsit femeia, copiii, avere și slujești crișmarului cu bani, ear lui Dumnezeu cu sudălmă; ți-e cu otravă, ear femeii și copiilor tăi cu sărăcie lucie. Pecînd alți creștini încep ziua cu rugăciune, la tine cu sudălmă să începe cu sudălmă să și sfirșește. Dimineața până nici nu ți-a sărit bine somnul din ochi, gîndurile cele dintăi nu la Dumnezeu, ci la jidov zboară, nu la biserică, ci la birt și după ele plecî de loc și tu. Rugăciunile cum le-ai și putea zice cînd așa tare te gîdile ceva în gît și o sete neastîmpărată te trage la crișmă unde apoi bei o porție ca să faci cale la a doua și

până la a noua. Acum apoi dracu-ți șoptește la ureche... Îți aduci aminte de Dumnezeu și începi niște dragi de rugăciuni de-î ride barba la jidov.

Așa faci tu frate, care zici că ești sfînt și cam așa face și muerea. Voi părinți așteptați să vă iubiască și cinstească copiii, cînd voi nu iubiți unul pe altul. Bărbatul vine dela crișmă, sudue femeia, ear tu femeie, cînd vine soțul tău ostenit dela cîmp îl aștepti cu limbă de șerpe, gata să-î răspunzi zece la o vorbă.

Tu ești stăpîn la casa ta dar cum te 'ngrijești de femeie și copii? În casa ta sudălmă, vrajbă, beții și bătaie. Asta e învățura ce o dai copiilor tăi. Și încă mai ai obraz să pui pe păreți cruce și icoane ca să te arăți lumii că ești creștin. Lumea poate ți-a crede, dar pe Dumnezeu nu-l vezi putea înșela, ba te înșeli tu amar dacă crezi că șezînd în birt lingă răchie îți vei pune la cale mintuirea. Ear tu mamă care-ți blastămi copiii tăi, carne din carnea ta și oase din oasele tale, adă-ți aminte că blăstămul acela pe casa ta și pe sufletul tău să așază. Ori aștepti darul lui Dumnezeu peste copii tăi, cînd tu îi trimiți la dracu?

Adă-ți aminte numai pentru tine de citeori ai zis: „Să fiu al dracului”. Mai rău decît asta nu ți-ai putut dori, nici dincoaci, nici dincolo de moarte, că dracul nu așteaptă mult rugat, ci să apropie mai ales de tine, că nu miroși tare a tîmîie ș'a rugăciunii. El te primește nu numai în viața asta, ci și după moarte. Moartea îți ia trupul, ear sufletul tău fiindcă n'are ce face cu el îl cinstește la cumătru dracu. Apoi să vezi tu horă drăcească, dacă nu ți-a plăcut viața creștinească. Mai lasă dară

Astfel vom mai fi trași pe sfoară de nimeni, căci Românul e născut de cel cauți pe lume.

Prețuind școala vom prețui cuvintele:

„Căci din Roma cea măreață
Pe aste plaiuri ne-au adus
Trăian ale cărui brațe
Pe toți Dacii i-a respus.
Și cu a lui voce mi-a zis mie
Ca acest loc încitător
D'acum eată ți-l dau ție
Ca să-î fi moștenitor”.

Nicolae Vucă-Secășanu.
plugar.

Despre carte și învățatură

E lucru știut, oameni buni, că, în ziua de azi, dacă ai carte, ai parte și, deasemenea, dacă n'ai carte, n'ai parte. În ziua de azi, cînd filharul dela codru s'au mutat la oraș, cînd traiul e greu și viața e scumpă, ear banul să câștigă greu și cu anevoc, — dacă nu știi carte, e rău de tine. Prin carte și din carte poți învăța și înțelege multe. Adevărat că cine știe carte are patru ochi. Dacă știi carte, jidanul nu te poate înșela așa de ușor; dacă știi carte, îți poți da și tu seama de ce te înconjoară; cînd și căpătînd cunoștințele de prin cărți, poți cunoaște și pricede multe statur și învățături folositoare. Ear, dacă nu știi, stai și te uiți ca vițelul la poarta nouă și te minunezi de altul, care vezi că știe multe și la multe se pricepe! Și atunci te mulțumești și tu a zice: Măi, asta parcă le spune după carte!

Astăzi, iubiți săteni, s'a dus vremea răbășului. Azi nu mai e ca înainte, să-ți faci socoteala cu custura pe băț, cum aveau bătrînii noștri obiceiul. Pe atunci nevoile nu erau așa de multe, pămînt era mai mult, lume mai puțină, vremuri mai bune și țarinele mănoasă. Pe vremea strămoșilor noștri, avea oarecare iertare vorba lor: că ce atîta carte, că doar n'am săm fac băiatul popă!... Pe atunci nu era ca pe vremea noastră. Azi muncești undeva, cumperi ceva, vinzi ceva, degrabă ți-se face socoteala, pe o bucată de hîrtie, dintr'un condei și numai atîta-ți zice: „Eaca, bade, atîta ți-se cuvine, orî atîta mi-se cuvine!” Și d-ta dacă nu știi carte, zici: „Apoi de, fie cum zici d-ta”, și te scociorăști la pungă să dai, de multeorî pîrîndu-ți-se prea mult, ba de multeorî pîrîndu-ți-se prea puțin. Cu judecata d-tale ți-să pară că lucrurile n'ar fi tocmăi așa — și dacă ai ști carte și socoteală, ai face și d-ta după cum știi că ți-se cuvine, să-ți dea sau să dai, — și ai vedea cum este lucrul adevărat!

Deci, dați-vă, oamenii buni, copii la școală cu toată dragostea și faceți-vă datoria de părinți, că odată au să vină timpuri în cari ceice nu vor ști carte, au să o ducă greu detot și au să-și

pe dracu și te apropie de Dumnezeu și cu ajutorul lui îți crește copii; nu-i da dracului, că el nu ți-i va duce la Dumnezeu, dar nici la bine.

Mină-ți numai mult copii la dracu, că îi va aduce el pe capul tău de ți-a fi amară viața și în lacrimi ți-î scâlta bucatura. Asta așa, dar gîndește tu tată și mamă cum veți putea da samă lui Dumnezeu de copii voștri, cînd voi i-ai dat dracului, ba nu la unul, ci la o „mie de draci”. Dar acum le las că m'a lovit și pe mine greață de atîtea drăci.

Ear tu de acum înainte cere peste lucrurile tale binecuvîntarea lui Dumnezeu, nu ghiarale dracului. Du-te acolo unde Dumnezeu e mai aproape și unde mai curînd te poate afla. În birt să te afie? În fîrg, unde tu poate te gîndești cum să dai marfă rea pentru bani buni? Ori doar în cîmp la lucru să te binecuvînteze, acolo unde tu blastemi și sudui pe Dumnezeu că nu-ți dă pe plac, pămîntul că să lucră rău și nu-ți dă hrană d'ajuns. Ori să te binecuvînteze Dumnezeu în casa ta unde numai sfadă blăstăm și ceartă să aude și unde tu numai cu sudălmă îl cinstești pe el?

Cînd Isus păstorul cel bun umbla pe pămînt, din depărtări mari alergau oamenii ca să-î ceară ajutorul și binecuvîntarea, dar tu nu trebuie să mergi departe numai aici aproape în satul tău ori în satul vecin până la biserică. Acolo în fața sfîntului altar roagă-te, de acolo cere sfat, de acolo vei primi binecuvîntare, de acolo putere, cit în fața nedreptății ș'a păcatului nu te vei pleca niciodată.

Iuliu Pop.

blăstăme părinții! Uitați-vă la Jidan: Ei, deși plătesc o taxă ca să învețe, totuși nu-i unul care să nu știe a scrie și a citi, pecind pentru noi, Români, învățătura e pusă la îndemina tuturor, și tot nu ne dăm copii la școală, cum nu se dă ursul scos din birlog.

Dece atîta neștiință, și pînăcînd atîta nepricepere? Și apoi alt rău: Mulți sînten își duc copiii la școală, îi lasă un an, doi, trei și apoi îi iau, că le ajunge cit au învățat, că doar n'o să-i facă popi. Asta e ca și cum ai îndrepta pe cineva pe un drum bun, și pe urmă l-ai chema înapoi și l-ai îndrepta pe altul greșit. Ei, cum veți numi pe omul care face așa? Tot așa să-l numiți și pe celce își ia copilul dela școală, după cîțiva ani de învățatură, nelăsîndu-l să-și termine școala și să-și capete certificatul de absolvire.

Și apoi alt păcat: Chiar dacă a dat D-zeu și ai isprăvit școala primară, apoi nu lega cartea de gard. Căci e știut că, dacă o lași, și ea te lasă. Ci, dîncînd-încînd, serbătoarea, mai uită-te pe o carte, și mai citește.

Așa dar nu fugiți de carte și nici de învățatură, căci spre răul vostru este.

(N. Rom.)

P. Gh. Savin.

Convocare.

În virtutea §-lui 23 din statute prin aceasta convocăm

adunarea generală

a Reuniunii învățătorilor români greco-catolici din ținutul Lugojului, la Parța (Parăcz), pe zilele 21 și 22 Septembrie st. n. 1911, cînd se va sevăși și și actul sfințirii bisericii din Parța, de către I. P. S. S. Episcopul Lugojului Dr. Vasile Hossu.

PROGRAM:

Ședința I.

Joi în 21 Septembrie (Serbătoarea Nașterii Preac. V. Maria) a. m.

1. Participarea în corpore la sf. liturgie, în decursul căreia membrii reuniunii se vor împărtași cu sf. taină a auminecătorei.
2. După săvîrșirea sf. liturghii, în școala gr. cat. locală deschiderea adunării generale.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Raportul comitetului central.
5. Alegerea comisiunilor pentru:
  - a) examinarea raportului general;
  - b) cenzurarea rațiunilor pe 1910 și a proiectului de buget pe 1912;
  - c) raportul bibliotecarului;
  - d) înscrierea membrilor și încasarea taxelor.
6. Citirea disertației: „Momentuazitatea educațiunii morale” de d-l Iuliu Pop, inv. în Gerliște; event. propunerea unei alte lecțiuni.
7. Prînz comun.

Ședința II.

Joi în 21 Septembrie la orele 3 1/2 p. m.

1. Propunerea lecțiunii: „Substantivul propriu și comun” de d-șoara Ana Mărgineanu, inv. în Gherman.
1. Propunerea lecțiunii: „Multiplicarea cu numărul 5” de d-l Candid Gliga inv. în Tirnova.
3. Propunerea temei: „Aratul și sămănatul”, lecțiune din învățămîntul intuitiv pentru cl. I, de d-șoara Olivia Stanciu, inv. în Budinți. — Dacă timpul va permite vor propune lecțiunii și următorii d-nii: C. Deciu; S. Bogdan; I. Ignățel; și alții etc. cari au prezentat teme. Toți aceia au să fie pregătiți pentru de a propune lecțiuni.
4. Citirea disertației și a prelegerilor practice.
5. Conferirea unui premiu.

Ședința III.

Vineri în 22 Septembrie la orele 8 1/2 a. m.

1. Raportul comisiunilor exmise în I-a ședință.
2. Votarea bugetului pro 1912.
3. Eventuale propuneri.
4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal al adun. gen.
5. Fixarea locului proximei adunării generale.
6. Expirînd mandatul de 3 ani al comitetului central se va alege un nou comitet pe un period de 3 ani.
7. Închiderea adunării generale.

Lugoj, la 4 Septembrie 1911.

Ioan Boros
prezidentul reün.

Vaieriu Sas
notarul reün.

Observări: Pentru cvartir și prînz comun, care va consta pentru persoană 4 cor. și cina comună, domnii membrii ai reuniunii, cari vor participa la adun. gen. să se însinue la d-l Nic. Lugoșan, inv. în Parța (Parăcz; Temesmegeye) cu 5 zile înainte de adunarea generală.

FELURIMI.

O expoziție universală în vechiul Egipt. În Egipt s'a organizat încă de acum 2000 de ani o expoziție universală, la care au luat parte toate statele supuse Pharaonilor, împreună cu statele străine cari întrețineau relațiuni amicale cu Egiptul. Organizatorul și protectorul expoziției a fost regele Ptolomeu Filometor VI, care a inaugurat expoziția în anul 180 înainte de Hristos.

O descriere amănunțită a acestei expoziții se găsește într'una din operele savantului Atenaios din Alexandria.

La ceremonia inaugurării au azistat, înafară de rege, toate persoanele dela curte și un mare număr de oaspeți invitați.

Dintre statele mai îndepărtate au expus: Etiopia (130 țapi), Arabia (300 cai), Hindostan (25 tauri albi ca zăpada). Transportul taurilor până în Egipt a durat 15 luni.

Podgorenii construiseră o clădire alegorică, demonstrînd progresele realizate pe terenul culturii viilor.

În clădirea podgorenilor se instalase un teasc formidabil 50 sclavi travestiți în satiri organizau serbări obișnuite cu ocaziunea culesului viilor. În ziua inaugurării vinul curgea în abundență și se distrebuia gratuit.

O deosebită atenție se dăduse secției de horticultură. Pe un teren întins, acoperit cu un strat de jumătate metru din cel mai bun pămînt, se puteau vedea toate florile ce au existat în acele timpuri. O sală mare cuprindea produsele artelor frumoase. Aci erau expuse cele mai vestite tablouri ale asociației artiștilor, împreună cu cîteva sute statui de animale. O altă sală era destinată științelor și literaturii. Un număr imens de inscripții calde și asiriene erau așezate în grupuri după conținut și ordine.

Cel mai prețios obiect al acestei expoziții a fost un scun cu trei picioare dela oracolul din Delfi.

CRONICA.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români din Eparhia Caransebeșului s'a ținut Duminecă la 28 August (10 Septembrie) la Băile-Erculane. La orele 8 1/2 dimineața s'a început liturghia împreună cu chemarea duhului sfînt. A celebrat P. O. D. protopresbiter Traian Oprea din Verșet și preotul Vasile Popovici din Pecnișca. Răspunsurile le-au cîntat învățătorii.

Adunarea s'a deschis la orele 10 înainte de amiază, în sala teatrului. După frumosul cuvînt de deschidere al bătrînului președinte Traian Hențu, se parentează membrii reposați, Ion Petrovici preot în Ciclova-rom. și protector al Reuniunii, și Alexandru Onae învățator în Lugoj și bibliotecar al Reuniunii. — Adunarea generală este salută de P. O. D. protopop Traian Oprea, ca delegat al Venerabilului Conzistor diecezan, de inspectorul școl. regesc. Gombkötö Antal, și de învăț. Iuliu Vuia președintele și delegatul Reuniunii învățătorești aradane din sînga Mureșului. Se aleg apoi comisiile, cărora se predau rapoartele și exhibitile înscruse pentru Adunarea generală. Termîndu-se acestea, învățătorul Mihai Crăciun din Hodoș predă oral tema sa „Cum să se obișnuiască învățătorul a face observări psihologice?” care e urmărită cu atențiune din partea celor prezenți. I-se votează mulțumită protocolară, și se decide premiarea lucrării.

Dup'amează, la orele 3, s'a deschis ședința II, în care membrul Petru Bandu din Recița-montană ne-a arătat în ce măsură contribuie învățămîntul limbii materne la dezvoltarea cugetării, ear învăț. Ion Marila din Recița-română a vorbit despre preot ca director școlar. Ambilor dizertanți li-s'a votat mulțumită protocolară și s'a decis premiarea lucrărilor.

Urmează rapoartele comisiilor asupra activității biroului și a comitetului. Se primesc ca membri fondatori: prof. Dr. Moise Ienciu, Dr. Cornel Corneanu secretar conzistorial, preot Mihai Costescu (Ieșelnița), preot Nicolae Cămpănu (Maidan), Petru Valușescu (Caransebeș), învăț. Elena Biju (Caransebeș), și mai mulți membri ajutători.

Reconstituirea biroului și a comitetului s'a făcut sub înțeleapta conducere a d-nului protopresbiter Traian Oprea, — alegîndu-se președinte: Traian Hențu, vicepreședinte: Mihai Crăciun,

notari: Petru Bandu, Procopie Șimianu și Ion Cotîrlă, casier: Patrichie Rămneanu, bibliotecar: Sofia H. Florescu, fisc: Caius Brediceanu, membri în comitet: Nicolae Mircea, Ion Marila, Petru Savii, Ștefan Jianu, Iosif Badescu, Simeon Ionaș, Vasile Tărianu, Carol Lazar, Ion Naia și Ion Marcu.

La școala civilă de băeți din localitate s'a înscris 187 elevi.

Atragem atențiunea publicului nostru asupra expoziției economice din Lugoj, care se va deschide în 23 Septembrie și va ține pînă la 3 Octombrie n.

Marele inventator Edison, împreună cu familia sa, a petrecut o zi la Budepesta, de unde a plecat cu automobilul spre Berlin.

Inginerul Richter, răscumpărat din mina bandiților, a sosit săptămîna trecută în Viena și și a plecat mai departe spre Iena.

Școală țigănească s'a înființat în Ciclovamontană cu sprijinul ministeriului de instrucțiune publică. Școala s'a deschis Duminecă trecută în prezența autorităților din comună.

Cunoscutul croitor din Sibiu, d-nul Ioan Petrascu, participînd cu mai multe obiecte, între car și cu un rînd de reverenți, la expoziția univ. din Roma, dintre 8000 exponenți croitori a fost distins cu primul premiu „Gran Premio” și cu Medalia de aur.

Vulcanul Aetna din apropierea Catanief (Italia) a început earăși să voame cenușă și lavă din 16 cratere. 9 sate sint acoperite de cenușă și lava a pustiit satul Roialleto. Cutremurile de pămînt sint continue.

Holera a început a se lăți îngrozitor prin Balcani.

„Reuniunea de citire și cînt” din Mercina aranjează în Vrăniuf la 8/21 Septembrie a. c. un concert împreunat cu teatru.

La Kuwna, în Rusia, s'a prezentat guvernatorului veterenal Schmidt cerînd un loc într'un azil. Veteranul a prezentat acte cu cari dovedește că are vîrsta de 150 ani.

Vaporul spaniol „Trucapel”, s'a înecat în Ocean și 81 persoane au pierit.

Medicul italian Dr. Basile a inventat un leac, numit Electragon, care, zice el, vindecă holera și cînd l-a apucat pe cineva rău.

Săptămîna trecută 4 studenți români au făcut o excursiune pe virfurile din valea Cernei dela Băile-Erculane. Unul dintre studenți, cu numele Popovici, s'a rostogolit de pe o stîncă și a rămas mort pe loc. O expediție de salvare a pornit în fața locului, a găsit în prăpastie cadavrul, care a fost transportat la Băile-Erculane, și deacolo acasă în România.

În Bohemia s'a dat de o bancnotă false de 100 cor., cu data 1910. Falsitatea bancnotei se cunoaște mai ales după podoabele dimprejurul icoanei principale precum și stelele, cari se află împrejurul cifrelor celor mari din 100, sint la nota cea falsificată deopotrivă și pe partea nemțască și pe cea ungurească, pecind la notele cele bune se deosebesc unele de altele pe cele două pagini. N'avem decît să îndoim nota bună astfel ca să se vină cele două capete de femei și cifrele cele mari din 100 lingăolaltă, și vom vedea că podoabele se deosebesc, pecind la nota falsă nu.

Incurînd se va inaugura la Londra prima postă eriană, între Vindsor și aerodromul Henson.

Monetele de doi bani (fileri) au început să se impuțineze tot mai mult, pentru că nu se mai bat din anul trecut încă. După cum aflăm, ministrul nici nu vrea să mai bată monete de doi bani, ci să scoată din comerț și pe cele ce sint, bătînd în locul lor monete 1 ban și de 5 bani. În Bistrița s'au impuținat monetele de doi bani așa de tare, încît 50 de negustori de acolo au cerut dela primărie să intervină la locurile mai înalte, ca să se curme cu neajunsul acesta, căci ei au mare pagubă.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Faarverési hirdetmény.

Forotik közs. v. urbéresi tulajdonát képező összesen 43:1 kat. hold kiterjedésű erdőterületén levő összfatömeg tövön való eladása céljából a Forotik (Krassó-Sz. vm.) községében folyó 1911 évi október hó 7-én délután 2 órakor kezdődő zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatosan megtartandó szóbeli versenytárgyalás fog tartatni.

A becslés alapján megálapított, eladásra kerülő fatömeg a következő:

Tölgy épület és mûfa . . . . . 2648 köbméter
Tölgy, hárs, gyertyán és cser tûzifa . 3730 köbméter
a mely összfatömegnek a becsértéke 50.000. korona

A zárt írásbeli, 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbbben 1911 évi október hó 7-én délután 2 óráig az ur. t. resek elnökénél Forotikon adandók be; az írásbeli ajánlatban a területen lévõ összfatömeg után felajánlott vételár számokban és szavakban kiírandó és az ajánlatba beveendõ, hogy ajánlattevõ az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Az írásbeli ajánlattal együtt a becsár 10%-ának megfelelő pénzüsszeg bánatpénz gyanánt készpénzben az urbéresi elnök kezéhez adandó, esetleg a szóbeli árverés megkezdése előtt ott lefizetendõ.

Fenti feltételeknek meg nem felelõ, a kellõ bánatpénzzel nem biztosított, úgy szintén késõn érkező avagy távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A szerződési és eladási feltételek az urbéresi elnöknel Forotikon, illetve a verseczi m. kir. járási erdőgondnokságnál betekintheők.

Az erdőterülethez a legközelebbi posta, távirat és vasúti állomás Forotik.

Kelt Forotikon, 1911 szeptember havában.

Paun Ieva,
urbéresi elnök.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

Farmacia „La Sf. Gheorghe” Oravița

visa-vis de prăvalia lui R. Goldstein în strada principală.

În farmacia mea, arangeată modern, ce capătă în afară de

tot soiul de medicamente și diferite parfumuri

franceze, engleze, pudră, săpunuri

și alte articole de tot felul atît pentru țerance, cît și pentru damele de elită.

Cu distincă stimă

ADOLF GROS, apotecar.

Albert Jancsus

primind prăvalia lui

G. Ivaskovits din strada principală
„La mîța neagră”

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cirpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Oraviței încă se efeptuesc cu promptitudine.

O vie,

cu vițe nobile de circa 2 jugere situată într'un loc frumos, cu pomi și loc pentru legumi, avînd acolo casă de locuit și fințină cu apă bună, cam la 15 minute îndepărtare de oraș se vinde din mînă liberă.

A se întreba la proprietarul

Eduard Klein, Oravița.

Vin roșu și alb

dela 50 L. însus se capătă

alb 100 L.

Cor. 36.—

roșu „ „

„ 32.—

răchie de loză

„ 40.—

la negustorul **Paul Vuia** în Varadia.

La

Banca „Plugarul” din Cacova

s'au făcut mari schimbări.

Banca „Plugarul” a devenit adevărata bancă a plugarilor, că ea are la conducere mai mult plugari.

Banca „Plugarul” e unica bancă care conduce gratuit asigurarea de vite a plugarilor.

Împrumuturile cele mai ieftine se pot face la banca „Plugarul” din Cacova.

După depunerii camăta mai mare banca „Plugarul” din Cacova o plătește?

Împrumuturi li-se dau plugarilor de-acum înainte cu următoarele condițiuni:

- Pe obligațiune cu intabulare în locul prim cu 60%
- Pe cambii „ „ „ „ „ 6 1/2%
- „ „ „ „ „ al doilea „ 70%

Depunerii se primesc la „PLUGARUL” dela 1 cor. în sus. Se plătește camăta 5—5 1/2 și 60% după mărimea sumei și după condițiile de depunere. Din ea de venit banca o plătește.

Asigurarea de vite Fie care plugar cu suma de 2 fil. după 100 cor. la an, poate să-și asigure vitele în contra pagubelor, ba capătă doctor, oltuit, și medicină, gratuit. Sînt înscriși pînă acum 900 frați plugari din 22 comune. S'au desbăgubit

în anul 1909 pentru boi, vaci, cai, viței la 101 membri în preț de 20 mii cor.

Asigurări de viață se pot face în condiții favorabile la banca „Plugarul”.

Acții și Losuri de tot soiul, cumpără banca „PLUGARUL” cu prețurile cele mai mari; cumpără și vinde realități și unelte agronomice.

Vin, răchie foarte bună, de prune, moale sau prefruptă, se capătă la banca „PLUGARUL”.

Spirit rafinat, și spirit pentru preparat răchiiu de bucate, se capătă la fabrica băncei „PLUGARUL” în Surducul-mare.